

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟΥ ΜΕΣΟΥ ΤΟΥ ΟΡΚΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΘΑΣΟΥ (1896-1897)

Λάζαρος Ευρ. Κοεμτζόπουλος

Εφαρμογή του αποδεικτικού μέσου του όρκου από το Πρωτοδικείο Θάσου (1896-97). Αριστοτέλους Ρητορική α 15.1377 α 7-βII-Π εθ 1310 α 7 όρκοι, πίστις άτεχνος. Άρθρα 339, 421 επόμενα Ελληνικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

I. Ο Όρκος

Ο όρκος είναι από τα αποδεικτικά μέσα τα οποία χρησιμοποιεί ο κριτής-δικαστής, σύμφωνα με τον ισχύοντα Κώδικα της εποχής του, για να φθάσει στη λύση της διαφοράς των διαδίκων και τη θεραπεία της υποθέσεως.

Ο Αριστοτέλης στην Ρητορική και στα Πολιτικά αναφέρει ότι το αποδεικτικό μέσο του όρκου είναι δημιουργικό μιας πίστης άτεχνης, η οποία πείθει τον κριτή-δικαστή να τάμει τη διαφορά η οποία βασανίζει τους ενδιαφερομένους - διαδίκους, και με την απόφασή του να τους ελευθερώσει από την αμφισβήτηση και έριδα.

Ο νομοδιδάσκαλος Βασίλειος Οικονομίδης στην Πολιτική Δικονομία δίδασχε, στο κεφάλαιο περί αποδείξεως¹ στις αιτήσεις μας για παροχή δικαστικής προστασίας στο Δικαστήριο, η ευδοκίμηση εξαρτάται από την ορθότητα του νομικού συλλογισμού και από τη θεμελίωση της ιστορικής βάσης της υποθέσεως. Σε κάθε δίκη δύο ζητήματα γεννώνται: α) η εφαρμογή της νομικής διατάξεως –του Νόμου– και η απόδειξη των γεγονότων, των αναγκαίων, τα λεγόμενα πραγματικά περιστατικά (facta). Και όσον αφορά μεν τον κανόνα δικαίου (rule of law, jus, norma, rota) είναι αντικείμενο το οποίο γνωρίζει ο ειδικός, ο Δικαστής (jus novit curia), δίχως να είναι αναγκαία η βοήθεια των διαδίκων, ή των πληρεξουσίων δικηγόρων τους, την αλήθεια όμως των πραγματικών γεγονότων-περιστατικών, των συμβάντων –εφό-

1. Βασιλείου Οικονομίδου, «Εγχειρίδιον της Πολιτικής Δικονομίας», έκδ. 7η υπό Μιχαήλ Γ. Λιβαδά, εν Αθήναις (1924), τόμος β', παρ. 164/294 επόμ., Κ. Κεραμέα, Αθην. 57/4/2003/467-470. Α.Π. 1559/99, τμ. Γ' ΕΕΝ 2001/291, στοιχεία - αυτοτελείς ισχυρισμοί - ουσιώδη πραγματικά περιστατικά (πραγματικά - Νομικά).

σον αυτά αμφισβητούνται– πρέπει να τα αποδείξει ο διάδικος, ο ενάγων ο οποίος ενεργεί επιθετική πράξη².

II. Απόδειξη - δικανική πίστη

Οι πράξεις και οι ενέργειες των διαδίκων και όχι μόνο αυτών, οι οποίες αποσκοπούν στο να αποδειχθούν οι πραγματικοί ισχυρισμοί (facta) στο Δικαστήριο ονομάζονται αποδείξεις. Όταν έχουμε απόδειξη του γεγονότος, δικανικού ή ιστορικού, πλήρη (τέλεια 100%), τότε τα μέσα για την απόδειξη είναι περιττά. Η δίκη, ως γνωστό, έχει διαλεκτικό χαρακτήρα, εναγώνιο, ο ενάγων αποδεικνύει με τα δικά του μέσα, λ.χ. έγγραφα, μάρτυρες, και ο αντίδικός του –ο εναγόμενος– ανταποδεικνύει, με τα δικά του αντίθετα μέσα, τους ισχυρισμούς του, λ.χ. να πληρώσει 6 οθωμανικές λίρες για την αγοραπωλησία, ή τα 9 γρόσια για τις 100 οκάδες ελαίου, ή τα 13 γρόσια, τα οποία έλαβε (δανείσθηκε), ή για τη διατροφή του τέκνου (ομόλογον, καλαμβόκιο, ελαίας ή γρόσια τρ. 550, μετά των τόκων και έξοδα).

III. Είδη της απόδειξης

Άτεχνη, έντεχνη απόδειξη ή άμεση και έμμεση (πλασματική).

Άτεχνη είναι η απόδειξη η οποία αναφέρεται αμέσως στο αποδεικτέο θέμα, έμμεση δε, έντεχνη απόδειξη, είναι εκείνη η οποία αποδεικνύει άλλα γεγονότα από τα οποία –με τον τριστοίχιο δικανικό συλλογισμό– συνάγεται-τεκμαίρεται το αποδεικτέο θέμα. Ειδικότερα έντεχνη είναι εκείνη η απόδειξη η οποία γίνεται με τεκμήρια, λ.χ. με την απουσία του εναγόμενου από τη δίκη, ή τη μη δόση του όρκου. Από τα γνωστά γεγονότα, λ.χ. απουσία ή αποφυγή δόσεων του όρκου, συνάγουμε άγνωστα δικανικώς. Από το μητρικό γάλα της μάνας για τη γέννηση του παιδιού.

IV. Το αποδεικτικό μέσο του όρκου, τύπος.

Η διαβεβαίωση η οποία γίνεται με ορισμένο τύπο θρησκευτικό ότι κάποιος λέει τα αληθή ή υπόσχεται, καλείται όρκος³. Η αποδεικτική δύναμη αντλείται από τη θρησκευτική παποίθηση του ομνύοντος, γιατί αυτός γνωρίζει ότι το επιορκείν είναι σοβαρό αμάρτημα το οποίο τιμωρείται, παραλλήλως, από τον Ελληνικό Ποινικό

2. Λ. Ε. Κοεμτζόπουλου, «Οι συλλογισμοί, ρητορικοί, διαλεκτικοί, αποδεικτικοί», Ρ.α. Ι.1355 αβ Αριστοτέλους, Ανακοίνωση στο Δ' Διεθνές Συνέδριο Φιλοσοφίας, 7-9 Δεκεμβρίου 2001 - της 8 Δεκεμβρίου 2001 στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών. Ν.Θ. Νίκας, «Οι νέοι πραγματικοί ισχυρισμοί στην κατ' έφεση δίκη», Πραγματικός ισχυρισμός συνθέτει ανακοίνωση κρίσεως ως προς την αλήθεια ή αναλήθεια πραγματικού γεγονότος, παρ. 3 Ι.2α σελ. 57, σημ. 18.

3. Αρθρ. 13, παρ. 5 Ελλ. Συντάγματος - τύπος του όρκου ορισμένος, Κ.Δ. Κεραμέως, «Αστικό Δικονομικό Δίκαιο» (1896), παρ. 159/402-410 - Α.Π. Ολ. 672/1892. Οικονομίδου - Λιβαδά, ό.π., παρ. 196/458, σημ. Ι. Ρητορ. Ελλην. Α 203 «όρκος εστίν, μετά θείας παραλείψεως φάσις αναπόδεικτος». Cicero, de officiis 29. Κριτήριο όλων των τύπων του όρκου μάρτυρα, διαδίκου, πραγματογνώμονα, δικαστή, εισαγγελέα - όλων των γνωστών θρησκειών (Οθωμανού, Ιουδαίου κλπ.) - είναι η αλήθεια των γεγονότων.

Κώδικα (άρθρο 224 επόμενα) αλλά και από τον Θείο Νόμο. Επειδή δε το αποδεικτικό αυτό μέσο κινείται μέσα στο χώρο της μεταφυσικής (φάση αναπόδεικτη) είναι ασθενέστερο, από όλα τα άλλα, για τον αποδεικνύοντα και πιο εύχρηστο, γι' αυτό και οι νομοθέτες το υιοθέτησαν.

Οι Ρωμαίοι έλυναν τις διαφορές τους, εξωδίκως, με τον όρκο. Η Ελληνική Πολιτική Δικονομία διέκρινε τον όρκο σε:

α) επακτό ή εκούσιο, όταν ο διάδικος εξαρτήσει τη έκβαση των ισχυρισμών του από τον όρκο του αντιδίκου του.

β) δικαστικό ή αναγκαίο, όταν ο δικαστής-κριτής από τα στοιχεία της δικογραφίας, αυτεπαγγέλτως, επιβάλλει τον όρκο, για να συμπληρώσει τις ατελείς αποδείξεις και είτε συμπληρώνει, είτε αναιρεί τις υπάρχουσες αποδείξεις και

γ) ένδικο ή εκτιμητικό, όταν υπάρχει απόδειξη για την ουσία (βάση) ύπαρξη του δικαιώματος ότι πράγματι υπάρχει το χρέος, αλλά δεν ξέρουμε το ύψος της οφειλής, λ.χ. πόσα γρόσια είναι.

V. Ισχύουσα Ελληνική Πολιτική Δικονομία

Το άρθρο 339 ορίζει ότι τα αποδεικτικά μέσα, που είναι η ομολογία, η αυτοψία, η πραγματογνωμοσύνη, τα έγγραφα, η εξέταση των διαδίκων, οι μάρτυρες, ο όρκος του διαδίκου και τα δικαστικά τεκμήρια.

Τίτλος VII Όρκος, άρθρο 421.

Ορίζει τη διαδικασία –τον τρόπο της επαγωγής του όρκου. Όταν συνυπάρχουν και άλλα αποδεικτικά μέσα, τότε η επαγωγή θεωρείται επικουρική⁴.

Το Δικαστήριο επάγει τον όρκο, τον οποίο επικαλείται ο διάδικος, μόνον εάν δεν υπάρχουν άλλες αποδείξεις, επαρκείς. Κατά το επόμενο άρθρο 422 η απόφαση η οποία επιβάλλει τον όρκο πρέπει να προσδιορίζει-εξειδικεύει το πραγματικό γεγονός (factum) για το οποίο επάγεται ο όρκος και να ορίζει τις συνέπειες της δόσεως ή μη. Αρχίζει δε ο όρκος με τις λέξεις: «Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού ότι...».

VI. Ο βασικός ρόλος του όρκου στις αποφάσεις του Πρωτοδικείου Θάσου

Από μια σειρά αποφάσεων⁵ που εκδόθηκαν από το Πρωτοδικείο Θάσου κατά τα

4. Σ. Σταυροπούλου, Ερμηνεία Κ.Πολ.Δ. άρθρο 421. Τράμπου, Ποινικά Χρονικά - EX LEGE ΝΕΜΗΣΙΣ - 1Β/576, άρθρο 3866 Ελλ. Ποινικού Κώδικα - Α.Π. 67/1969 Επ.Εμπ.Δικ.20/1699/533 Εισ. Κ. Ψιλόπουλος - Τριμ. Ε. Λαρίσης υπ' αριθμ. 499/1995 - ύψος ενοικίου - Ε. Λαρίσης υπ' αριθμ. 163/1991 «άκυρος όρκος, ως μέσον» άρθρα 52 επόμε. Ελλ. Κωφ. Πολ. Δικ., άρθρο 26 Ελλ. Κ. Ποιν. Δικονομίας - Κ.Ν. Βοιγιούκα, «Ποιν. Δικ. Δίκαιον» 1.1988 παρ.5/78 - Εισ.Ε.Δ.Μ. υπ' αριθμ. 1/1993 Ποιν. Χρον. Μ.Γ./334 - Άρειος Πάγος - Α.Δ.Σ. υπ' αριθμ. 31/2-10-1997 - Εισηγητής Νικ. Στυλιανάκης.

5. Από τους δύο κώδικες του Πρωτοδικείου Θάσου, των ετών 1896 και 1897, που διαφυλάσσονται στο Ιμαρέτ Καβάλας, έχουν δημοσιευθεί ελάχιστες μόνο αποφάσεις σε προηγούμενους τόμους των «Θασιακών».

έτη 1896-1897 προκύπτει ότι ο όρκος αποτελούσε βασικό αποδεικτικό μέσο που έκρινε τελικά και το αποτέλεσμα μιας δίκης. Όταν δεν υπήρχαν αποδεικτικά μέσα για τη διάγνωση μιας διαφοράς, τότε το Δικαστήριο, είτε από μόνο του, είτε ύστερα από αίτηση του διαδίκου, επέβαλε την ορκοδοσία σ' ένα από τα διάδικα μέρη. Στη διένεξη που υπήρχε ανάμεσα στο Σοφοκλή Ζωγράφο και τον Κων/νο Ιωάννου, επειδή ο πρώτος ισχυριζόταν ότι εμέτρησε χρήματα έναντι του γραμματίου που οπισθογραφήθηκε, ενώ ο δεύτερος αρνιόταν τούτο, γι' αυτό, όταν ο ενάγων Σοφοκλής Ζωγράφος ζήτησε με όρκο ν' αποδείξει τον ισχυρισμό του, τότε το Δικαστήριο επέβαλε στον εναγόμενο Κων/νο Ιωάννου να ορκισθεί ότι «τα χρήματα άπερ έλαβεν παρά του Ν. Χρυσάφη και Ι. Χρυσάφη, τα έλαβεν απέναντι άλλου τρεχουμένου μεταξύ των λογαριασμού και ουχί απέναντι του εκ γρ. τρεχ. επτά χιλιάδων διακοσίων γραμματίου του φέροντος ημερομ. 12 Μαΐου 1894 και οπισθογραφηθέντος τη διαταγή Γεωρ. Θεοδωροϊδης». Ο εναγόμενος, όμως, αφού ζήτησε προθεσμία μιας ώρας για να σκεφθεί αν θα ορκισθεί, τελικά ζήτησε αναβολή για να εφεσιβάλει την προδικαστική απόφαση που του επέβαλε την ορκοδοσία⁶.

Η άρνηση της ορκοδοσίας είχε ως αποτέλεσμα να χάνει τη δίκη εκείνος που αρνιόταν να ορκισθεί, όταν σε κάποιο διάδικο επιβαλλόταν ο όρκος από το Πρωτοδικείο Θάσου. Απορρίφθηκε η ανακοπή του Γεωργίου Πλούτου, όταν ο ανακοπτόμενος κατέθεσε στο Δικαστήριο ότι edάνεισε τις 6 οθωμ. λίρες για να αγοράσει ημίονο ο ανακόπτων, γεγονός για το οποίο έδινε και όρκο στον ανακόπτοντα. Τότε το Δικαστήριο ερώτησε τον ανακόπτοντα Γεώργιο Πλούτο αν θα ορκιζόταν, και επειδή αρνήθηκε, απέρριψε την ανακοπή του «ως ομολογήσας την οφειλήν του»⁷. Υποχρέωσε τον εναγόμενο Κων/νο Ιωάννου⁸ να πληρώσει στον ενάγοντα Γεώργιο Δ. Προέδρου τα 650 γρόσια, γιατί μέσα στην προθεσμία που έταξε το Δικαστήριο δεν προσήλθε να ορκισθεί. Χαρακτηριστικά αναφέρεται στην απόφαση: «Το Δικαστήριο παρελθούσης της ορισθείσης προθεσμίας του όρκου, έδωκε πέρας εις την διαδικασίαν. Σκεφθέν. Επειδή ο εναγόμενος τον διατυπωθέντα όρκον δεν έλαβεν, αν και προσεκλήθη κατά τον νόμον. Διά τούτο καταδικάζει αυτόν να πληρώσει προς τον ενάγοντα τα εξακόσια πενήντα γρ. τρέχ., τόκους και έξοδα από την ημέραν της αγωγής»⁹.

Στο βιβλίο εγγραφής αγωγών του έτους 1897 σημειώνονται τα εξής: «Κατά τους λόγους και αίτια άτινα εν τοις πρακτικοίς διαλαμβάνεται, επειδή ο εναγόμενος ηρ-

6. Παράρτημα, αρ. εγ. 1. Η απόφαση δημοσιεύεται από τον Κώδικα αποφάσεων Πρωτ. Θάσου έτους 1896, σ. 28-31, που φυλάσσεται στο Ιμαρέτ Καβάλας.

7. Λάζαρου Κοεμτζόπουλου, Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά τους χρόνους της εξέγερσης των κατοίκων της κατά της αιγυπτιακής (1894-1905), περ. «Θασιακά», τ. 9(1994-1995), σ. 292-293.

8. Είναι ο πατέρας του Θάσιου μακαρίτη υπουργού Αύγουστου Θεολογίτη.

9. Κώδικας Αποφάσεων Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1896, σ. 164-166, αριθ. αποφ. 138.

νήθη να επαγάγη όρκον προς την ενάγουσα, αίρεται η ενεργηθείσα συντηρητική κατάσχες εις τών κτημάτων και καταδικάζεται ο εναγόμενος εις τα έξοδα και τέλη». Ήρθη δηλαδή η συντηρητική κατάσχεση τών κτημάτων της ενάγουσας, γιατί ο εναγόμενος αρνήθηκε να ορκισθεί¹⁰.

Αντίθετα σ' εκείνους που επιβάλλεται ο όρκος και ορκίζονται, εκδίδονται αποφάσεις υπέρ των ορκοδοτών. Ο εναγόμενος Νικόλαος Παπουτσής δέχτηκε να ορκιστεί ότι «τα πεντακόσια εννέα γρ. τρεχ. από διάφορα κονδύλια δεν έλαβε παρά του ενάγοντος», γι' αυτό και καταδικάστηκε να πληρώσει μόνο «τα οκτακόσια τεσσαράκοντα γρ. τρεχ. κατά την ομολογίαν του, τόκους και έξοδα από την ημέραν της αγωγής, πληρώσει και δύο μετζίτια διά τον εισηγητήν και διαιτητήν»¹¹. Το ίδιο και ο εναγόμενος Στέφανος Β. Σούλτος υποχρεώνεται να πληρώσει τα 513 γρόσια στον ενάγοντα Ιωάννη Ν. Μεθοδίου, «επειδή ο ενάγων τον διατυπωθέντα όρκον έλαβε»¹². Και σ' άλλη περίπτωση καταδικάζεται η εναγομένη να πληρώσει «προς τον ενάγοντα τα χίλια γρ. τρεχ., τόκους και έξοδα από την λήξιν του γραμματίου εκ της περιουσίας του αποβιώσαντος συζύγου της Δημ. Βαρσαμιά, επειδή ο ενάγων τον διατυπωθέντα όρκον έλαβεν»¹³.

Σε ανακοπή που συζητήθηκε αποφασίστηκε να ορκισθεί ο ανακοπτόμενος, ο οποίος και έδωσε τον όρκο που διατυπώθηκε. Στην απόφαση που εκδόθηκε σημειώνεται: «Επειδή ο ανακοπτόμενος τον διατυπωθέντα όρκον έλαβεν, διά ταύτα κατά το 158 άρθρ. Πολ. Δικ. απορρίπτει την από 11 Σεπτεμβρίου 1896 και αριθ. 341 ανακοπήν του ανακόπτοντος, επικυροί την υπό ημερ. 9 Αυγούστου 1896 κα αριθ. 76 πρωτόδικον υπέρ του ανακοπτομένου απόφασιν του Πρωτοδικείου Θάσου ως Εμποροδικείου και καταδικάζει τον ανακόπτοντα εις τα δικαστικά έξοδα»¹⁴.

Οι συζητήσεις ενώπιον του Πρωτοδικείου Θάσου αναβάλλονται πολλές φορές για να προσέλθουν οι ενάγοντες και να ορκισθούν. Από σημειώσεις που αναγράφονται στο βιβλίο αγωγών μαθαίνουμε για τις αναβολές αυτές. Στις 23-1-1897 αναβλήθηκε υπόθεση «ίνα δικασθή μετά 15 ημέρας όπως προσέλθη ο ενάγων και λάβη τον επαχθέντα όρκον»¹⁵. Σ' άλλη περίπτωση αναφέρεται: «Κατά τους λόγους και αίτια άτινα εν τοις πρακτικοίς διαλαμβάνονται, επειδή τον διατυπωθέντα όρκον έλαβεν ο ενάγων, διά ταύτα καταδικάζεται ο εναγόμενος όπως πληρώση τον ενάγοντα γρ. τρ. 550 μετά των τόκων και εξόδων από την ημέραν της αγωγής μέχρι εξοφλήσεως»¹⁶. Έως

10. Κώδικας Αγωγών Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1897, σ. 30, που φυλάσσεται στο Ιμαρέτ Καβάλας.

11. Κώδικας Αποφάσεων Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1896, σ. 36-39, αριθ. αποφ. 26.

12. Κώδικας Αποφ. Πρωτ. Θάσου έτους 1896, σ. 47, αριθ. αποφ. 32.

13. Κώδικας Αποφ. Πρωτ. Θάσου έτους 1896, σ. 112, αριθ. αποφ. 87.

14. Κώδικας Αποφ. Πρωτ. Θάσου έτους 1896, σ. 152-154, αριθ. αποφ. 126. Ανακόπτων ήταν ο Σιδέρης Πετόνης και ανακοπτόμενος ο Ιωάννης Μεθοδίου.

15. Κώδικας Αγωγών Πρωτ. Θάσου έτους 1897, σ. 6 και παρόμοια υπόθεση σ. 108.

16. Κώδικας Αγωγών Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1897, σ. 58.

14-7-1897 αναβάλλεται υπόθεση για να προσέλθει ο ενάγων «και να λάβη τον υπό του εναγομένου επαχθέντα όρκον»¹⁷.

Αλλά με τον όρκο απορρίπτονται και αγωγές, όταν η ορκοδοσία επιβάλλεται στους εναγομένους. Έτσι η από 26 7/βρίου 1896 αγωγή απορρίπτεται και καταδικάζεται ο ενάγων στα έξοδα και τέλη της αγωγής, γιατί «η εναγομένη έλαβε τον επαχθέντα αυτή όρκον»¹⁸. Το ίδιο απορρίπτεται και η υπ' αριθ. 68/1-4-1897 αγωγή και καταδικάζεται ο ενάγων στα της δίκης έξοδα, γιατί ο εναγόμενος έλαβε τον επαχθέντα όρκον¹⁹.

Η χρήση του όρκου ήταν ένα συχνό φαινόμενο στο Πρωτοδικείο της Θάσου, γιατί οι Θάσιοι δε διέθεταν ούτε έγγραφο αποδεικτικό υλικό ούτε μάρτυρες για απόδειξη των ισχυρισμών τους. Σε διένεξη της Μαρίας Μπογιατζήδαινας και του Ιωάννη Κρήτου, επειδή ο εναγόμενος Ιωάννης Κρήτος ερημοδίκησε, η ενάγουσα δήλωσε στο Δικαστήριο ότι «εν καιρώ ανακοπής θα αποδείξη την απαίτησίν της δι' όρκου»²⁰.

VII. Συμπεράσματα

Από την έρευνα των δημοσιευτών αποφάσεων του Πρωτοδικείου της Θάσου των ετών 1896-1897, για τη φιλόφρονη προσφορά ευχαριστώ πολύ τον αγαπητό Γενικό Γραμματέα της Οργανωτικής Επιτροπής του 4ου Συμποσίου Θασιακών Μελετών κ. Κωνσταντίνο Χιόνη, έμπειρο εκπαιδευτικό, και γνώστη μέρους της νομολογίας των Δικαστηρίων, προκύπτει ότι το άτεχνο αποδεικτικό μέσο, ο όρκος, έλυνε και λύνει ανθρώπινες διαφορές, με πηγές τον Θρησκευτικό Πολιτικό Κώδικα του διαδίκου, όπου, κατά τον Πλάτωνα, έχουμε συνάντηση της ουσίας της Ηθικής²¹.

17. Κώδικας Αγωγών Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1897, σ. 102. Ενάγων είναι ο Ν. Χρυσάφης και εναγόμενος ο Π. Βουζιώτης.

18. Κώδικας Αγωγών Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1897, σ. 50.

19. Κώδικας Αγωγών Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1897, σ. 54.

20. Κώδικας Αγωγών Πρωτοδικείου Θάσου έτους 1897, σ. 143.

21. A.E. Taylor, κεφ. Ζ, σ. 182-192. *Ευθύφρων*, απολογία, Κρίτων. Ο Ευθύφρων φοβάται για τον ανθρωποκτόνο πατέρα του, με πηγή τον Θρησκευτικό Κώδικα, ή τον ανθρώπινο, τον Ποινικό Κώδικα, οι δύο πηγές του φόβου απλοποιούνται σε ένα "ηρακλείτειο», εκείνο τον ουσιαστικό της Ηθικής, του Δικαίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1

1896 Μαΐου 30

Αριθ. αποφάσεως 21.

Το Πρωτοδικεῖον Θάσου ὡς Εμποροδικεῖον λαβόν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' αριθ. 27 καὶ ἡμερομ. 16 Ἀπριλίου 1896 αἴτησιν τοῦ ἐκ Παναγίας κτηματίου Σοφοκλέους Ζωγράφου ἧς ἡ ἐννοία ἐν περιλήψει ὅτι πρὸς τὸν ἐκ Παναγίας Θάσου ἔμπορον Κων. Ἰωάννου ὠφείλε διὰ γραμματίου εἰς διαταγὴν γρ. τρεχ. ἐπτὰ χιλιάδας διακόσια, ἐνῶ δε ἐμέτρησεν ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ γραμματίου γρ. τρεχ. 6951, ἐξ χιλιάδας ἐννιακόσια πεντήκοντα ἐν, καὶ ὠφείλε νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ γραμματίον, οὗτος οπισθογράφησε τὸ γραμματίον εἰς διαταγὴν τοῦ ἐν Καβάλα ἐμποροῦ κ. Γεωργίου Θεοδοωροῦδη, ὅστις διὰ τοῦ Εμποροδικείου Καβάλας υποχρέωσεν αὐτόν εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ μετὰ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων, ὅσα ἐξ ὑπαιτιότητός τοῦ ἐπλήρωσε, ἐνάγει αὐτόν ἐξαιτούμενος τὴν ἐννομον κλήτευσίν τοῦ καὶ τὴν καταδίκην τοῦ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξ χιλιάδων ἐννιακοσίων πεντήκοντα ἐνός γρ. τρεχ. μετὰ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων, ὥρισε δικάσιμον τὴν 29ην Μαΐου ἐ.ἐ., ἡμέραν Τετάρτην, ὥραν 2 π.μ. καὶ ἐκλήτευσεν νομίμως τὰ διάδικα μέρη.

Τὸ Δικαστήριον κατὰ τὴν ορισθείσαν ἡμέραν ἐν πλήρῃ ἀπαρτίᾳ διὰ τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος ἐξεφώνησεν τὰ ονόματα τοῦ τε ἐνάγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου, οἵτινες καὶ παρέστησαν αὐτοπροσώπως, ἀφοῦ ἀνεγνώσθη δημοσίᾳ ἡ ἀνωτέρω μνηθεῖσα ἀγωγή τοῦ ἐνάγοντος, ἐρωτηθεὶς οὗτος τι ἔχει ἄλλο ν' ἀναπτύξῃ κατέθεσεν τὰ ἐξῆς: διὰ τοῦ ἐκ Παναγίας Νικολάου Χρυσάφῃ ἐμέτρησε πρὸς τὸν ἐναγόμενον λίρας ὀθωμ. δέκα, διὰ χειρῶν δὲ τοῦ Ἰωάννου Χρυσάφῃ, ἰδίας κατοικίας, λίρας ὀθωμ. εἴκοσι οκτώ· ταῦτα τὰ χρήματα ἐμέτρησεν ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ γραμματίου, τὰ ὁποῖα μὴ ἀφαιρέσας τὸν γραμματίου ὁ ἐναγόμενος, ἀν καὶ ἦτο υποχρεωμένος, συνεπεῖα ἐγγράφου φέροντος ἡμερομ. 12 Μαΐου 1894, οπισθογράφησεν σῶον τὸ γραμματίον ὡς τρίτον.

Ἀνεγνώσθη δημοσίᾳ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος κατατεθέν ἐγγράφον φέρον ἡμερομ. 12 Μαΐου 1894, οὐ το κείμενον ἔχει ὡς ἐξῆς αὐτολεξεῖ: «ὁ υποφαινόμενος Κων. Ἰωάννου δηλοποιῶ ὅτι ἔχοντες γραμματίον μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Σοφοκλέους Ζωγράφου χρέος τοῦ πρὸς ἐμέ ἐκ γρ. τρεχ. ἐπτὰ χιλιάδων διακοσίων κεφάλαιον καὶ τόκους, οὓς μεταξὺ συνεφωνήσαμεν, τὸ δε γραμματίον φέρει ἡμερομ. 12 Μαΐου 1894, οἵποτε ἤθελε μετρήσῃ ἐκ τοῦ ἀνω ποσοῦ ἢ τὸ ὅλον ἢ μέρος αὐτοῦ, υποχρεοῦμαι νὰ ἀφαιρῶ διὰ τὰ μετρηθέντα καὶ τὸν τόκον αὐτοῦ μέχρι τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὡς δείκνυται ἐν τῷ γραμματίῳ καὶ θὰ ἀφαιρῶνται ὀπίσθεν τοῦ γραμματίου».

Ὁ ἐναγόμενος ἔχων τὸν λόγον κατέθεσε τὰ ἐξῆς: παρὰ τοῦ Ν. Χρυσάφῃ ἔλαβε τὰ μετρηθέντα χρήματα, καθὼς ἔλαβε καὶ παρὰ τοῦ Ι. Χρυσάφῃ, ἀλλὰ πόσα δὲν ἐνθυμείται, ἀνάγκη νὰ παρατηρήσῃ τὰ βιβλία τῶν ταῦτα τὰ χρήματα, ὅμως, ἔλαβεν ἀπέ-

ναντι άλλου τρεχοῦμι(ενου) μεταξύ των λ/μιού και ουχί του υπό ημερομ. 12 Μαΐου 1893 και του Γ. Θεοδωροῦδη οπισθογραφηθέντος γραμματίου, καταθέσας λ/μιόν τινα αρχόμενον από δύο 2 Μαΐου 1892 και λήγοντος την 26 Αυγούστου ιδίου έτους εκ γροσίων τρεχ. εξ χιλιάδων πεντακοσίων τεσσαράκοντα επτά, μίαν απόδειξιν εκ γρ. τρεχ. επτακοσίων ενενήκοντα ενός φέρουσα ημερομ. 5 Δ/βρίου 1893 ως εγγνητής του Δημ. Βασιλείου και ετέραν εκ γρ. τρεχ. επτακοσίων τεσσαράκοντα με ημερομ. 8 Σεπτεμβρίου 1890 τη διαταγή του Εμμανουήλ Χ^ηΕμμανουήλ οπισθογραφείσαν τω εναγομένω την 3 Οκτωβρ. του ιδίου έτους κατεχωρήθησαν εις τα πρακτικά του Δικαστηρίου εξαιτούμενοι όπως το δικαστήριον διορίση διαιτησίαν προς γενικήν εκκαθάρισιν των μεταξύ των λ/μιών. Ο ενάγων αναλαβών τον λόγον κατέθεσεν ότι αν μεταξύ των υπάρχει λ/μιός τρεχ. δύναται ο εναγόμενος να κινήση αρμοδίως την αγωγήν δι' αυτά τα χρήματα· ταῦτα εμετρήθησαν οριστικώς απέναντι του αναγνωρισμένου και ειρηνέου γραμματίου· επιμένοντος του ενάγοντος εις την ανωτέρω ένστασίν του και αρνούμενου ταύτην του εναγομένου μετά προηγουμένην διάσκεψιν εγένετο ανάγκη όπως ο ενάγων διά παντός νομίμου μέσου αποδείξη ταύτην.

Ερωτηθείς ο ενάγων πώς δύναται ν' αποδείξη την ένστασιν ταύτην, κατέθεσεν ότι επειδή εκτός του υπό ημερομ. 12 Μαΐου 1894 υποσχετικού εγγράφου άλλας αποδείξεις δεν έχει, επαγάγει όρκον τω εναγομένω· το δικαστήριον τη αιτήσει του ενάγοντος κατά το άρθρ. 92 Πολ. Δικ. συνδυαζόμενον με το 1746 Αστ. Κώδ. έταξε το εξής θέμα ορκοδοσίας: «να ορκισθή ο εναγόμενος Κων. Ιωάννου ότι τα χρήματα άπερ έλαβε παρά του Ν. Χρυσάφη και Ι. Χρυσάφη τα έλαβεν απέναντι άλλου τρεχοιμένου μεταξύ των λ/μιού και ουχί απέναντι του εκ γρ. τρεχ. επτά χιλιάδων διακοσίων γραμματίου του φέροντος ημερομ. 12 Μαΐου 1894 και οπισθογραφέντος τη διαταγή Γεωρ. Θεοδωροῦδη».

Ερωτηθείς ο εναγόμενος εάν τον επαχθέντα όρκον και ταχθέντα όρκον θέλει λάβει, εξητήσατο προθεσμία μιας ώρας ίνα σκεφθή περί τούτου· το δικαστήριον την αιτηθείσαν προθεσμίαν παρεχώρησεν. Κατά το διάστημα της παραχωρηθείσης προθεσμίας εδόθη εκ μέρους του εναγομένου αίτησις φέρουσα ημερομ. 29 Μαΐου 1896 και αριθ. 119 διαλαμβάνουσα ως εξής: «διά προδικαστικής αποφάσεως επήγαγεν αυτώ το δικαστήριον όρκον επί της μεταξύ αυτού και του ενάγοντος δίκης. Επειδή δε κατά το 66 άρθρ. Πολ. Δικ. αι προδικαστικά αποφάσεις προ της οριστικής δύνανται να εφεσιβληθώσιν, εξαιτείται την αναβολήν της διαδικασίας και την περί του προδικαστικού ζητήματος απόφασιν. Το δικαστήριον λαβόν υπ' όψιν την αίτησιν ταύτην και θεωρούν νόμιμον την επί του ζητήματος τούτου ένστασιν του εναγομένου κατά το 66 άρθρ. Πολ. Δικ. αναβάλλει την περαιτέρω διαδικασίαν, παραχωρεί τω εναγομένω την υπό του νόμου οριζομένην προθεσμίαν διά το δικαίωμα της εφέσεως και διατάσσει να δοθή αυτώ η επί του προδικαστικού ζητήματος τούτου απόφασις.

Απεφασίσθη παμψηφεί την 29 Μαΐου 1896 και απηγγέλθη δημοσίως την ιδίαν τη

30 Μαΐου 1896.

Ο Πρόεδρος	Οι Πάρεδροι	Τα επίτιμα μέλη	Ο Γραμμ.
Μ. Χακίμ	Γιαξής Χ ^η Σταματίου	Χ. Δημητριάδης	
	(τουρ. υπ.)	Γ.Σ. Αλετράς	

2

1896 Αυγούστου 30

Αριθ. αποφάσεως 91.

Το Πρωτοδικεῖον Θάσου ὡς Εμποροδικεῖον συνεδρίασε δημοσίᾳ τὴν 25 Ἰουλίου 1896, ἡμέραν Πέμπτην, ὥρ. 2 π.μ., ἵνα δικάσῃ τὴν κάτωθι ὑπόθεσιν: τοῦ ἀνακόπτοντος Δ.Θ. Νικολάου, κατοικοῦ Καλλιράχης, κτηματίου, παραστάντος αὐτοπροσώπως, μεταξύ τοῦ ἀνακοπτομένου Ἰωάν. Σωτηριάδου, κατοίκου Θεολόγου, εμπόρου, παραστάντος διὰ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Δ. Οἰκονομίδου, κατοικοῦ Λιμένως, δικηγόρου, δυνάμει τοῦ ὑπὸ ἡμερ. 2 Φεβρουαρίου 1310 καὶ αριθ. 51 γενικοῦ πληρεξουσίου ἐπικεκυρωμένου ἐγγράφου. Ἀνεγνώσθη ἡ ὑπὸ ἡμερομ. 7 Δεκεμβρίου 1895 καὶ αριθ. 253 ἀνακοπὴ τοῦ ἀνακόπτοντος ἣς ἡ ἐννοία ὅτι ἀνακόπτει τὴν κατ' ἐρήμην ἀπόφασιν τὴν καταδικάζουσαν αὐτόν εἰς τὴν πληρωμὴν δύο χιλιάδων ἐννιακοσίων γρ. πρὸς τὸν ἀνακοπτόμενον Ι. Σωτηριάδην, διότι δὲν οφείλει τὸ ποσὸν αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν θὰ ἀποδείξῃ καὶ ἐξηγήσατο νὰ κλητευθῇ ὁ ἀνακοπτόμενος εἰς ὁρισμένην δικάσιμον πρὸς συζήτησιν· δέον κοινοποιηθῇ καὶ ἀντίγραφον ἀνακοπῆς.

Ερωτηθεὶς ὁ ἀνακόπτων ἀν ἔχῃ ἄλλο ν' ἀναπτύξῃ κατέθεσεν ὅτι διὰ τῶν μαρτύρων Παναγ. Π^η Δημητρίου καὶ Ἀχιλλέως Τσαρακτσόπουλου θὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἐμέτρησεν ἐνενήκοντα δύο μετζίτια καὶ χίλια γρόσια τρεχ. πρὸς τὸν ἀνακοπτόμενον. Τὸ δικαστήριον ἀνέβαλε τὴν ὑπόθεσιν διὰ τὴν 12 Αυγούστου, ἡμέραν Δευτέραν, ὥραν 3 π.μ., ὁπότε ὑποχρέωσεν τὸν ἀνακόπτοντα νὰ προσαγάγῃ τοὺς δηλωθέντας μάρτυρές του. Κατὰ τὴν ἀνωτέρω δικάσιμον ὁ ἀνακόπτων καὶ ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἀνακοπτομένου ἐνεφανίσθησαν. Προσελθὼν ὁ μάρτυς Ἀχιλλεὺς Τσαρακτσόπουλος ἐκ Καλλιράχης κατέθεσεν ὅτι ἀνακόπτων καὶ ἀνακοπτόμενος μετέβησαν εἰς τὸ μαγαζίον τοῦ καὶ τοῦ εἶπεν ὁ Ι. Σωτηριάδης ὅτι θέλει νὰ μετρήσῃ πρὸς τὸν Δημ. Θεόδωρου οκτὼ ἕως δέκα λίρας καὶ ἀν γίνεται ἐγγυητὴς· οὗτος ἐδέχθη, λοιπὸν, νὰ ἐγγυηθῇ διὰ τὸ ἄνω ποσόν· διότι, ὁμῶς, κατόπιν ἤκουσεν ὅτι ἐγένετο λόγος περὶ ἀποξημιώσεων ἀπεποιήθη νὰ ἐγγυηθῇ.

Ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἀνακοπτομένου κατέθεσεν ὅτι ἐκ τῆς καταθέσεως τοῦ μάρτυρος δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐμετρήθησαν ἀπέναντι τοῦ γραμματίου χρήματα, ὥστε καὶ ὁ ἄλλος μάρτυς ἀν ὁμολογήσῃ, δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ πεισθῇ μόνον διὰ τούτων, δεομένης νὰ ἀπορριφθῇ ἡ ἐνστάσις τοῦ καὶ ἀνακόπτοντος.

Ὁ ἀνακόπτων κατέθεσεν ὅτι ἐπαγάγει ὅρκον τὸν ἀνακοπτόμενον ὅτι τοῦ ἐμέ-

τρηση τα χρήματά του. Το δικαστήριο ανέβαλε την υπόθεσιν διά τηνν 28ην Αυγούστου, ημέρα Τετάρτη, ώρα 2 π.μ., οπότε υποχρέωσε να προσέλθῃ ο ανακόπτομενος να ορκισθῇ κατά το 1589 άρθρ. Αστ. Κώδ. κατ' αἰτησιν του ανακόπτοντος ὅτι το εν τω γραμματίῳ αναφερόμενον ποσόν εκ γρ. δύο χιλιάδων εννεακοσίων ἐμέτρησε τον ανακόπτοντα Δ. Νικολάου. Κατά την ανωτέρω δικάσιμον ο ανακόπτων δεν ενεφανίσθη ο πληρεξούσιος του ανακοπτομένου και ο ίδιος ανακοπτόμενος ενεφανίσθησαν.

Ο πληρεξούσιος του ανακοπτομένου κατέθεσεν ὅτι ἐπειδὴ ο ανακόπτων δεν ενεφανίσθη, να απορριφθῇ η ανακοπή αυτού και να επικυρωθῇ η πρωτόδικος απόφασις και το δικαστήριο ἐδωκε πέρας εις την διαδικασίαν. Σκεφθέν. Επειδὴ ο ανακόπτων δεν ενεφανίσθη, αν και διά της υπό ημερ. 12 Αυγούστου ε.έ. προδικαστικής αποφάσεως εἶχε γνώση, ο δε πληρεξούσιος του ανακοπτομένου ἐξητήσατο να απορριφθῇ η ανακοπή του ανακόπτοντος και να επικυρωθῇ η πρωτόδικος υπέρ του πελάτου του ἐρήμην απόφασις και ἐπειδὴ η ἐνστασις αυτού εἶναι νόμιμη.

Διά ταῦτα

Κατά το 159 άρθρ. Πολ. Δικ. απορρίπτεται η υπό ημερ. 7 Δεκεμβρίου 1895 και αριθ. 253 ανακοπή του ανακόπτοντος και επικυρούται η υπό ημερ. 25 Αυγούστου 1895 και αριθ. 63 ἐρήμην υπέρ του ανακοπτομένου πρωτόδικος απόφασις του Πρωτοδικείου Θάσου ως Εμποροδικείου καταδικαζομένου του ανακόπτοντος εις τα δικαστικά έξοδα και τέλη. Απεφασίσθη παμψηφεί την 28 Αυγούστου και απηγγέλθη δημοσία την ιδίαν ἐρήμην του ανακόπτοντος και ενώπιον του πληρεξουσίου του ανακοπτομένου τη 30 Αυγούστου 1896.

Ο Πρόεδρος
Μ. Χακήμι

Οι Πάρεδροι
Γ.Σ. Αλετράς
(τουρ. υπ.)

Τα επίτιμα μέλη
Γιαξής Χ' Σταματίου
Χ. Δημητριάδης

Ο Γραμμ.
Γ.Δ. Θωμαΐδης

3

1896 Οκτωβρίου 28

Αριθ. αποφάσεως 143.

Το Πρωτοδικεῖον Θάσου συνεδρίασε δημοσία την 22αν 8/βρίου 1896, ἡμέραν Τρίτην περί ὥραν 7 μ.μ., ἵνα δικάσῃ ἐπὶ της ἐξῆς υποθέσεως: της εναγωγῆς Μαρίας Μπογιατζήδινας, κατοίκου Θεολόγου, παρασταθείσης αυτοπροσώπως, μεταξύ του εναγομένου Ιωάννου Κρήτου, κατοίκου ωσαύτως, μη παραστάντος, αν και νομίμως ἐκλητεύθη ἐπὶ τη αἰτήσῃ της εναγωγῆς το Δικαστήριο προέβη εις την ἐρημοδικίαν αυτού και διώρισε συνήγορον τον Σταυράκην Αυγουστή εκ Βουλγάρου με ἥμισυ μετζίτιον. Ανεγνώσθη η αγωγή της εναγωγῆς υπό ημερ. 10 8/βρ. 1896 και αριθ. 399 ης η ἐννοια ὅτι ο εναγόμενός της οφείλων προς αυτήν λίρας ὀθωμ. συνέταξεν απόδειξιν ἐξαπατήσας δε αυτήν οὔτε την απόδειξιν ἐπέστρεψεν οὔτε τας 8 λίρας ἐπλήρωσεν. Ενάγοντα ὅθεν αυτόν ἐξητήσατο την κλήτευσίν του εις ὁρισμένην δικάσιμον